

123

HIZTEGI BATUA

aloe – analogiko¹

aloe iz. *Aloe sp.*

aloes* e. aloe.

alogatu, aloga, alogatzen. *du ad. Ipar. Zah.* ‘moldatu, antolatu’.

aloger

alogeratu, alogera, alogeritzen. *du ad. g.er.* ‘alokatu’.

alogereko iz. *Bizk.* 1 ‘soldatapekoa’. 2 ‘maizterra’.

aloimendu iz. *Ipar. g.er.* ‘ostatua’.

aloitu, aloi, aloitzen. 1 *daldu ad. g.er.* ‘ostatu eman (edo hartu)’. 2 *du ad. g.er.* ‘alokatu’.

alokairu

alokairuko iz. ‘soldatapekoa’.

alokatu, aloka, alokatzen. *du ad.* 1 ‘errentan hartu edo eman’. 2 ‘soldataren truke norbait lanerako hartu’.

alokazer iz. *Zah. g.er.* ‘soldatapeko langilea’: *ez da alokazerik behar.*

alokutibo izond. *Gram.*

alondegi

alor

alorta iz. *g.er.* ‘fruitua’.

alotza izond. *g.er.* ‘kirtena, ezjakina’.

aloz iz. ‘izurra, tolesa’.

aloztu, aloz(tu), alozten. *du ad. g.er.* ‘zimurtu, izurtu’.

alpaka iz. 1 *Lama pacos*. 2 (ehuna). 3 (metala).

alpapa iz. *Medicago sativa*. *Sin. luzerna.*

alpargata iz. *Heg. Beh. h. abarketa, espartina.*

alper iz. (nekazaritzako tresna).

alpetar

alpinismo

alpinista

alpino izond. ‘alpetarra’.

alpiste iz. *Phalaris canariensis*.

alpore iz. ‘lurrina’.

alportxa iz. *Batez ere pl.* ‘zaku bikoitza’.

alproja 1 iz. *Heg.* ‘alportxa’. 2 iz. eta izond. *Heg.* ‘funts gabea, zabarra’.

alprojakeria iz. *Heg.*

alsistu* e. aletegi, bihitegi.

alta 1 lok. *Ipar.* ‘hala ere, izan ere’.

alta 2* e. ohara.

altaboz* e. bozgorailu.

altaramendu iz. *Ipar. Zah.* ‘nahasmendua’.

altaratu, altara, altaratzen. *daldu ad. Ipar. Zah.* ‘nahasi’.

alteratu* e. asaldatu.

alterazio iz. *Mus.*

alternadore iz. *Tekno.*

alternantzia iz. *Biol., Hizkl.*

¹ Arau honek osatu eta eguneratu egiñ du 46. *Arauan* argitaratutako Hiztegi Batuko zerrrenda, aloe - analogiko tarteko hitzei dagokienez. Arau berria da, beraz, kontuan hartzekoa.

alternatiba* e. aukera, aldizkatze, etab.
 alternatibo* e. aldizkako, ordezko, txandakako, etab.
 alterno
 altimetro
 altiste iz. *Sin.* perla.
 altitude iz. *Geogr.* Beste erabileremuetan, h. garaiera, goratasun.
 altsi iz. *Zah. g.er.* 'litsa'.
 altsi bat *Bizk.* 'pixka bat'.
 altsitu, altsi(tu), altsitzen. *da ad. Zah. g.er.* 'listu'.
 altsuma iz. 'kimua'.
 altsumatu, altsuma(tu), altsumatzen. *da ad.* 'kimuak sortu'.
 altu izond. 'garaia, gora'.
 altuera iz. *Heg.* 'goratasuna, garaiera'.
 altuera-jauzi h. gorako jauzi.
 altura-jauzi* e. gorako jauzi.
 alturako arrantza *Heg.* h. itsas zabaleko arrantza.
 altutasun* e. goratasun.
 altxaera iz. *Arkit.*
 altxafuego* e. suziri.
 altxafero* e. suziri.
 altxagarri iz. 1 'legamia'. 2 'zerbait altxatzeko, jasotzeko gauza'.
 altxaka(ka) adlag. *Naf.* 'gordeka'.
 altxaketan adlag. *Naf.* 'gordeka'.
 altxaldi
 altxapean adlag. *Naf.* 'ezkutuan'.
 altxapeka adlag. *Naf.* 'gordeka'.
 altxaprima iz. 'palanka'.
 altxaprimatu, altxaprima(tu), altxaprimatzen. *du ad. g.er.*
 altxarazi, altxaraz, altxarazten. *du ad.*
 altxari 1 iz. *Ipar.* 'altxatzailea': *zaku-altxariak*.
 altxari 2 iz. 'altxorra'.
 altxarrastelu
 altxatu, altxa, altxatzen. *da/du ad.*
 altxatzaille
 altxatze
 altxirri iz. *g.er.* 'arkina, ardiaren gorotza'.
 altxoin iz. *Zah. g.er.* 'artzaina'.
 altxonbide iz. 'artaldeen bide nagusia'.
 altxor
 altxortegi
 altxubide* e. altxonbide.
 altzairatu, altzaira, altzairatzen. *du ad.*
 altzairu
 altzairuzko
 altzairugintza
 altzairuztatu, altzairuzta, altzairuztatzen. *du ad.* 'altzairatu'.
 altzari
 altzari(-)denda
 altzarigile
 altzarigintza
 altze iz. *Alces alces*.
 altzifre iz. *Cupressus sp. Sin.* nekosta.
 altzifredi
 altzo
 altzo(-)txakur
 altzokada iz. *Heg.*
 altzotara iz. *Ipar.*

altzotaraka

altzuma* e. altsuma.

alu

alubioi iz. *Geol.*

alukeria

alumina iz. *Kim.*

aluminio

aluntzio iz. *Zah.* 'anontzioa, oliadura'.

aluzinatu* e. haluzinatu.

aluzinazio* e. haluzinazio.

aluzinogeno* e. haluzinogeno.

ama iz.: *ama-alabak, ama-semeak.*

ama besoetako

Ama Birjina

ama(-)eskola

ama(-)hizkuntza

ama ponteko

amabi iz. (udaleko enplegatu bat, aguazila).

amabisaba iz. *g.er.* 'birramona'.

amabitxi

amagai

amagarri izond. *g.er.* 'maitagarria'.

amaginarreba

amagoi iz. *g.er.* 1 'amona'. 2 'leinu edo familia handi bateko burua'.

amai

amaiarazi, amaiazaraz, amaiazarzen. *du ad.*

amaidun izond. 'amaia duena'.

amaiera

amaiezin

amaigabe izond.

amaigabeko izlag.

amaigabetasun

amaikide izond.

amaikidetasun

amaikor izond.: *bizitza amaikor hau.*

amainatu, amaina, amainatzen. *du ad. Ipar. g.er.* 1 'amore eman'. 2 'balakatu'.

amaitu, amai(tu), amaitzen. *da/du ad.*

amaitze

amaizun iz. 'amaordea'.

amalatx iz. *g.er.* (gaztaina-mota).

amaldeko izlag. *g.er.*

amama 1

amama 2 iz. *Zah. g.er.* 'amarauna'.

amameru h. amabi.

amanda iz. *Ipar.* 1 h. isun. 2 'arbendola'.

amandre

amankomun* e. komun.

amankomunatu* e. elkartu, etab.

amantal iz. *Bizk.* '(aurreko) mantala'.

amañi iz. *Zub.* 'amona'.

amañi(-)lili iz. *Syringa vulgaris. Sin. lila.*

amaño iz. *Ipar.* 'inudea'.

amaorde

amapola* e. mitxolefa.

amaranto iz. 'sabria' (*Amaranthus sp.*).

amaraun

amarra 1 iz. 'karramarroa'. 2 'lotura'.

- amarratu**, amarra(tu), amarratzen. *du ad. g.g.er.* 'lotu'.
 amarratz* e. **hamarratz**.
amarru
amarrukeria
amarrutsu
 amasaba* e. **amona**.
amatar izond. 'amaren itxura edo joerakoa'.
amatasun
amafatu, amata, amatatzen. *du ad. Bizk.* 'itzali'.
amatatzaile iz. 'suhiltzailea'.
amateur
amatiar izond. 'amari atxikia'.
amatigatu, amatiga, amatigatzen. *du ad. Zah. g.er.* 'baretu'.
amatu 1, ama(tu), amatzen. *da ad.* 'ama bihurtu'.
amatu 2, ama(tu), amatzen. *da ad. Ipar. eta Naf.* '(sua) bizkortu, ugaritu': *belar gaiztoak erraz amatzen dira*.
amatu 3* e. **maitatu**.
amatur izond. *Ipar. h.* **amateur**.
amatxi
amatxo iz. 'ama-ren txikigarria; haur-hizkeran, ama'. Mugagabeen erabiltzen da: *eman amatxori; amaxok esan bezala*.
amatzaile* e. **maitatzaile**.
amatzako
amazko izlag. *Zah.:* *amazko amodioa*.
amazona
amazulo izond.
ameba
ameboide izond. *Biol.*
amejoramendu* e. **hobekuntza**, **hobetze**.
amelu
amen
 - amen batean**
 - amen egin**
 - amen esan****amen-omen** iz. 'esamesa'.
amen-omenka
amenazatu* e. **mehatxatu**.
amenazo* e. **mehatxu**.
aments 1 iz. *Zub. h.* **amets**.
aments 2 adlag. *Ipar.* 1 'bederen'. 2 'zalantzarik gabe'.
amerikano izond. 'Ameriketatik (aberasturik) itzuli den euskal herritarra'.
amerikar
amerindiar
amesbera izond. *Goi. g.er.* 'ameslaria'.
amesgaitz iz. 'amesgaiztoa'.
amesgaizto iz.
amesgarri
amesgile izond. eta iz. 'ameslaria'.
ameska adlag. 'ametsetan'.
ameskaitz* e. **amesgaitz**.
ameskeria
ameskor* e. **ameslari**.
ameslari
amesti izond. 'ameslaria'.
amestoki iz. 'ametsetako tokia'.
amestu, amets/amestu, amesten. *du ad.*
ametititu, ameti, ametitzen. *du ad. Beh. h.* **onartu**.

ametrailadora* e. metrailadore.

amets iz.: *amets txarrak izan ditu bart gauean*; *zerri goseak ezkurra amets*; *amets txar*.

amets egin

ametsetako izlag. 'ametsua, amets egina': *ametsetako lukainka*.

ametsetan

ametsetan egin

ametsetarik adlag. *Ipar*. 'ametsetan'.

ametssez

ametssezko

amets(-)irudi

amets izan du ad.: *askatasuna dute amets*.

txakur(-)amets

ametseta iz. *Batez ere Bizk*. 'ametsa'.

ametz iz. *Quercus* sp.

amezki iz. 'ametzaren zura'.

amezti

amharera (hizkuntza).

ami iz. *g.er.* (hegaluze-mota) *Thynnus pelamys*.

amiamoko iz. *Ciconia* sp. *Sin. zikoina*.

amianto iz. *Sin.* asbesto.

amida iz. *Kim*.

amigdala iz. *Anat*.

amigo *Beh.* deiki gisa erabiltzen da batez ere: *ez, amigo, ez da hori*.

amilarazi, **amilaraz**, **amilarazten**. *du* ad.

amilbide iz. 'amildegia'.

amilburu iz. 'amildegiaren ertza'.

amildegi

amildu, **amil**, **amiltzen**. *daldu* ad.

amileta* e. **amildegi**.

amilka

amilkari izond. *g.er.* 'amilarazten duena'.

amilkatu, **amilka(tu)**, **amilkatzen**. *daldu* ad. *g.er.* 'amildu'.

amilkor izond. *g.er.*: *hur amilkorrei eutsi*.

amilla iz. 'jaka, gainjantzia'.

amiloi izond. *Kim*.

amilotx iz. *Parus* sp.

amiltoki iz. 'amildegia'.

amiltxori iz. *Nycticorax nycticorax*.

amina iz. *Kim*.

aminoazido iz. *Biokim*.

amiña iz. *Naf*. 'amona'.

amiñi

amiñi bat *Zub.* eta *Amik*. 'pixka bat': *ogi amiñi bat*.

amiragarri izond. *Beh.* h. **miresgarri**, **miragarri**.

amiral iz. 'almirantea'.

amiratu, **amira**, **amiratzen**. *du* ad. *Zah.* h. **miretsi**.

amirazio iz. *Zah.* h. **mirespen**.

amirun iz. *g.er.* 'almidoia'.

amirundu* e. **almidoitu**.

amitu 1 izond. *Zah.* h. **hamikatu**.

amitu 2 iz. (meza-emailearen jantzia).

ammandar (herritarra).

amnesia

amnios iz. *Biol.*: *amnioseko likidoa*.

amnistia

amodio

amodio(-)belar iz. *Cacaulis latifolia*.

amodio propio

amodiotan adlag.: *amodiotan gara biok elkarrekin*.

amodioz adlag. *Ipar*. 'borondatez': *amodioz ez bada, beharko duzu bortxaz agertu. Ant. bortxaz*.

amodiozko izlag.: *amodiozko penak bertso berrietan*.

amodio(-)zuhaitz iz. *Cercis siliquastrum*. *Sin. Judasen arbola*.

amodiotsu izond. 'amultsua'.

amoina iz. *Ipar. Sin. limosna*.

amolisu* e. amultsu.

amona

amona mantangorri iz. *Coccinellidae*. *Sin. katalingorri, marigorringo*.

amonatxo

amundu, amon, amontzen. *da ad. Ipar. Zah.* 'ematu, eztitu'.

amoniako

amor* e. amore.

amoragarri izond. *Zah. g.er.* 'maitagarria'.

amorante

amoratu, amora, amoratzen. 1 *da ad. Zah. g.er.* 'maitemindu'. 2 *du ad. Zah. g.er.* 'ematu'.

amore iz. *g.er.* 'maitasuna, amodioa'.

amoreagatik *Batez ere Ipar. 1: Jainkoaren amoreagatik. 2: beti gehiago eta hobeki maita zaitzadan amoreagatik.*

amorearren

amore egin h. amore eman.

amore eman

amorez *Zah.* 1 h. amoreagatik. 2 h. amodioz.

amorezko izlag. h. amodiozko.

amoretsu izond. *g.er.* 'amultsua'.

amorfo izond. *Fis.*

amorio* e. amodio.

amoros izond. *Ipar.* 'maitemindua'.

amoroso* e. amodiotsu.

amorostu, amoros(tu), amorosten. *da ad. Ipar.* 'maitemindu'.

amorragarri

amorra* e. amuarrain.

amorraldi* e. amorrualdi.

amorrarazi, amorraraz, amorrarazten. *du ad.*

amorratu, amorra, amorratzen. *dal/du ad.*

amorrazio iz. *Heg.*

amorreri iz. 'eritasun kutsakorra, amorrúa, errabia'.

amorrú

amorrúzko izlag.: *amorrúzko lerdea dariola*.

amorrualdi

amortizatu, amortiza, amortizatzen. *du ad.*

amortizazio

amsterdamdar (herritarra).

amu

amuarrain

amugile

amuko

amultsu

amultsuki

amultsutasun

amuma* e. amama.

amuts* e. kamuts.

amuzki iz. 'beita'.

anabasa iz. 1 'nahasketa'. 2 'istilua, ardaila'.

anabolismo iz. *Biol.*
anaerobio iz. *Biol.*
anafora iz. *Hizkl. eta Erl.*
anagrama
anaia **anai-arreba.** *pl.*
anaiarte
anaidi
anaikide iz. 1 'anaiarte edo anaidi bateko kidea'. 2 'anaidia'.
anaikor izond. 'anaitasunezkoa': *maitasun anaikorra.*
anaiorde
anaitar izond. 'anaitasunezkoa'.
anaitasun
anaitu, **anai**, **anaitzen.** *daldu* ad.
anaitzako
anakonda iz. *Eunectes murinus.*
anakoreta
anakroniko
anakronismo
analfabetismo
analfabeto
analgesiko
analisi
analista
analitiko izond.
analizatu, **analiza**, **analizatzen.** *du* ad.
analizatzaile
analogia
analogiko izond.

(Euskaltzaindiak, Hendaian, 2002ko irailaren 27an,
Tuteran, urriaren 18an, Eibarren, azaroaren 29an eta,
Laudion, abenduaren 20an onartua)